

POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania H. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Elblągu
o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 sierpnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 22 września 2022 r., sygn. akt III AUa 1905/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 22 września 2022 r. oddalił apelację H. W. (dalej jako odwołujący się) od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 14 października 2020 r., którym oddalono odwołanie odwołującego się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Elblągu z dnia 18 marca 2020 r., którą zmieniono poprzednią decyzję organu rentowego z dnia 30 grudnia 2019 r. i stwierdzono, że odwołujący się odpowiada jako członek zarządu za zadłużenie Spółdzielni [...] w E. (dalej jako Spółdzielnia), powstałe w wyniku nieopłacenia za okres od grudnia 2013 r. do czerwca 2014 r. składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz P. i Fundusz G. wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień 30 grudnia 2019 r. oraz kosztami egzekucyjnymi w łącznej kwocie 460.180,18 zł.

W ocenie Sądów *meriti* odwołujący się, pełniąc funkcję członka zarządu Spółdzielni w okresie powstania wymienionych w zaskarżonej decyzji zaległości

składkowych, nie zgłosił wniosku o ogłoszenie upadłości Spółdzielni we właściwym terminie, który według art. 116 § 1 pkt 1a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 2651 ze zm.) w związku art. 130 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 648 ze zm.) wyznaczony jest wynikającym ze sprawozdania finansowego stanem niewypłacalności spółdzielni, rozumianym jako nadwyżka pasywów nad aktywami, tj. gdy ogólna wartość aktywów nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich zobowiązań spółdzielni. Odwołujący się nie wskazał też mienia, z którego egzekucja umożliwiłaby zaspokojenie zaległości w znacznej części (art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej). Wskazanie majątku musi nastąpić na dzień wydania decyzji przenoszącej odpowiedzialność na członka zarządu, a nie na czas powstania zaległości, czy w czasie prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Stąd twierdzenia odwołującego się, że jako były członek zarządu nie miał możliwości wskazania takiego majątku, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Niezależnie od tego, odwołujący się i tak nie mógł wskazać majątku Spółdzielni, ponieważ w chwili wydania zaskarżonej decyzji Spółdzielnia utraciła swój byt prawny (wykreślenie jej z KRS nastąpiło z dniem 1 sierpnia 2019 r.).

Odwołujący się w całości zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, wnosząc o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi Apelacyjnemu oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, a to: 1) art. 299 § 1 k.s.h. w związku z § 2 tego przepisu, przez przyjęcie, że skarżący jako były członek zarządu ponosi odpowiedzialność za zobowiązania Spółdzielni, 2) art. 13 ust. 1 w związku z art. 146 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1520 ze zm.), przez przyjęcie, że w sprawie po otwarciu postępowania upadłościowego prowadzone było postępowanie egzekucyjne, które okazało się bezskuteczne, co pozwoliło na uznanie, że skarżący jako były członek zarządu ponosi odpowiedzialność za zobowiązania Spółdzielni.

Skarżący wniósł - „na zasadzie art. 398⁴ § 2 k.p.c.” - o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, albowiem „zachodzi konieczność dokonania jednoznacznej interpretacji wymienionych w pkt 1 i 2 przepisów prawa, to znaczy na udzielenie odpowiedzi kiedy i jak długo były członkiem zarządu odpowiada za zobowiązania spółdzielni jako członek zarządu; a także czy odpowiada on za zobowiązania solidarnie z innymi członkami zarządu za działania i decyzje, na które nie miał już żadnego wpływu z powodu rezygnacji z funkcji członka zarządu i odejściem z zakładu pracy w związku z nabyciem prawa do renty”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty - jak się zdaje - na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., tj. występowaniu w sprawie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Skuteczne powołanie na przesłankę objętą art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do

zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351). Wobec powyższego skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne przepisów wymienionych w podstawach skargi (w punktach 1 i 2), czyli art. 299 § 1 i 2 k.s.h. oraz art. 13 ust. 1 w związku z art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06, LEX nr 950814). Ponadto nie można uznać, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522 oraz z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5). Każda z przyczyn uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 k.p.c. musi być także powiązana z ustalonym w sprawie stanem faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2009 r., II PZP 3/09, LEX nr 519963; z dnia 9 kwietnia 2008 r., II PZP 5/08, OSNP 2009 nr 15-16, poz. 203 czy z dnia 4 kwietnia 2013 r., III UK 98/12, LEX nr 1619123).

Wbrew odmiennemu twierdzeniu skarżącego przepisy powołane w podstawach skargi nie budzą jakichkolwiek wątpliwości interpretacyjnych, a kwestia dotycząca upływu czasu, po którym ustaje odpowiedzialność członka zarządu za

zobowiązania spółki z o.o. - ponieważ do tej grupy podmiotowej odnosi się art. 299 k.s.h.- nie jest problemem nowym. Ponadto zauważyć trzeba, że przepisu tego nie stosował Sąd Apelacyjny, a zatem tylko dla porządku można nadmienić, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że art. 299 § 1 k.s.h., na mocy którego członkowie zarządu spółki z o.o. odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, statuuje odpowiedzialność odszkodowawczą deliktową, opartą na zasadzie winy; wynika z niego domniemanie zarówno szkody wierzyciela w wysokości niewyegzekwowanego od spółki świadczenia, jak i związku przyczynowego między tą szkodą a niezłożeniem przez członka zarządu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz zawinienie zaniechania wykonania tego obowiązku (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08, LEX nr 460259; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008 r., III CZP 143/07, LEX nr 346311 oraz wyroki: z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 181/12, LEX nr 1294476; z dnia 13 marca 2014 r., I CSK 286/13, LEX nr 1526578; z dnia 25 września 2014 r., II CSK 790/13, LEX nr 1506784). W konsekwencji do roszczeń wierzycieli spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko członkom jej zarządu, które dochodzone są na podstawie art. 299 k.s.h. mają zastosowanie przepisy o przedawnieniu roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08 i powołane tam orzeczenia). Obecnie jest to art. 442¹ § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym „roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę”. Oznacza to, że w razie bezskuteczności egzekucji wierzytelności wobec spółki odpowiedzialność członka zarządu trwa do upływu 3 lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, z tym zastrzeżeniem, że termin ten nie może być dłuższy niż 10 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Przewidziany w art. 442¹ § 1 k.c. trzyletni termin

przedawnienia biegnie w przypadku roszczenia wywodzonego z art. 299 k.s.h. na ogół od dnia bezskuteczności egzekucji wierzytelności objętej tytułem egzekucyjnym wystawionym przeciwko spółce. Z reguły bowiem już w chwili, gdy egzekucja tej wierzytelności okazuje się bezskuteczna, wierzyciele spółki dowiadują się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2004 r., IV CK 176/02, LEX nr 120924 i z dnia 27 października 2004 r., IV CK 148/04, LEX nr 146344). Istotne jest jednak, że w tej sprawie odpowiedzialność skarżącego za zobowiązania składkowe nie statuuje art. 299 k.s.h., lecz art. 116 § 1 w związku z art. 116a Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 ze zm.), a przesłanki odpowiedzialności za zobowiązania składkowe dochodzone na podstawie tego przepisu są surowsze od tych przewidzianych w art. 299 k.s.h. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2022 r., I USK 469/21, LEX nr 3418462). Są one również powiązane nierozzerwalnie z przepisami Prawa Spółdzielczego, które zawiera własne, odmienne od przepisów Prawa upadłościowego i naprawczego, regulacje zamieszczone w dziale poświęconym upadłości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2016 r., I UK 214/15, LEX nr 2112304 i powołane tam orzeczenia), zaś do przepisów art. 130 i nast. Prawa Spółdzielczego skarżący nie nawiązał ani w podstawach skargi, ani we wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania.

Z kolei druga z przedstawionych przez skarżącego kwestii sprowadza się do potrzeby wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy jego wątpliwości co do dopuszczalności obarczania byłego członka zarządu spółdzielni solidarną odpowiedzialnością „za działania i decyzje, na które nie miał już żadnego wpływu z powodu rezygnacji z funkcji członka zarządu i odejściem z zakładu pracy w związku z nabyciem prawa do renty”. Skarżący nie powołał jednak argumentów, które mogłyby świadczyć, że sformułowane w ten sposób wątpliwości wypełniają przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Jak wynika z rozważań przedstawionych powyżej powołanie się na tę przesłankę przedsądu wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd

Najwyższy, a takiej argumentacji „co do przedstawionych przez skarżącego wątpliwości” brak we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Sumując powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

[SOP]

[ms]